

Frá ritstjórum

Íslenska þjóðfélagið: Tímarit Félagsfræðingafélags Íslands hóf göngu sína 1. janúar 2010 og er fimmta útgáfuár þess því nú á enda. Tímaritinu var ætlað að vera vettvangur rannsókna á íslensku þjóðfélagi á grundvelli ólíkra aðferðafræðilega hefða. Það er mat ritstjóra að það hafi að mörgu leyti tekist vel. Þær 27 greinar sem birst hafa í fyrstu fimm árgöngum tímaritsins spanna allt frá jafnréttismálum til búferlaflutninga og samgöngubóta, frá afrekisþróttamönnum til kynfæraraksturs og frá kúrekamyndum til efnahagshruns. Auk framlaga félagsfræðinga er þar að finna framlög fræðimanna á sviði afbrotufræði, kynjafræði, menntunarfræði, stjórn málafræði, sálfræði, landfræði, viðskiptafræði og hagfræði. Niðurstöður byggja meðal annars á spurningakönnunum, djúpvíðtölum, opinberum gögnum, innihaldsgreiningu dagblaða, ljósvakamiðla og fjölmiðla og kenningalegri greiningu. Um helmingur höfunda er með fasta stöðu við íslenska eða erlenda háskóla en um helmingur starfar á margvíslegum öðrum vettvangi eða stundar framhaldsnám í félagsfræði eða skyldum greinum.

Árið 2014 birtast níu greinar í tímaritinu í tveimur tölublöðum. Í fyrra tölublaðinu eru þrjár almennar greinar. Í grein sinni fjalla Hildur Friðriksdóttir og Andrea Sigrún Hjálmsdóttir um kynfærarakstur íslenskra kvenna. Þær leitast við að varpa ljósi á hvers vegna konur kjósa í síauknum mæli að fjarlægja öll skapahárin. Greiningin byggir á eiginlegri rannsókn þar sem tekin voru átta opin viðtöl við konur á aldrinum 20-36 ára, sem allar höfðu reynslu af því að fjarlægja öll skapahár sín. Niðurstöðurnar renna stöðum undir þær fullyrðingar að nauðrakstur á skapahárum sé orðinn hið hefðbundna viðmið þegar kemur að skapahárasnyrtingu ungra kvenna en helstu ástæður sem nefndar voru fyrir rakstrinum sneru að hreinlæti og aukinni ánægju í kynlífi.

Póroddur Bjarnason og Kjartan Ólafsson rita um áhrif Héðinsfjarðarganga á byggðakjarna á Norðurlandi. Fyrstu niðurstöður benda til þess að byggðakjarnar á Norðurlandi hafi almennt gefið eftir í kjölfar efnahagshrunsins haustið 2008 og að fólksfækkun í Ólafsfirði sé nálægt meðaltali þeirra. Hins vegar hefur íbúafækkun á Siglufirði nánast stöðvast og sterkar vísbendingar eru um fólksfjölgun sem ekki kemur fram í þjóðskrá vegna vanskráningar og seinkaðra flutningstilkynninga. Fyrstu niðurstöður gefa því sterkar vísbendingar um að Héðinsfjarðargöngin muni hafa tilætluð áhrif á norðanverðum Tröllaskaga, einkum á Siglufirði, en langtímaáhrifin munu koma í ljós á næstu árum og áratugum.

Örn D. Jónsson og Edward H. Huijbens fjalla um þróun deiliahagkerfisins í heiminum í samhengi íslenskrar ferðaþjónustu. Í grein sinni leitast höfundar við að skýra lykilhugtök, forsendur og virkni deiliahagkerfisins og hvernig það getur örvað frumkvöðlastarf í ferðaþjónustu og eftir mannauð og nýsköpun. Á sama tíma er varað við skuggahliðum deiliahagkerfisins þar sem fjárvæðing tengsla nærsamfélagsins getur grafið undan viðmiðum og leikreglum þess, auk þess sem uppkaup framleiðsluinnviða í þágu deilingar leiða til rýrnandi samfélagsgæða. Ekki eru sterkar vísbendingar um þessar skuggahliðar í íslensku samfélagi en greinin leiðir að því líkum að ör fjölgun gesta hingað til lands bjóði enn sem komið er tækifæri til að virkja kosti deiliahagkerfisins ef rétt er á stefnumótun haldið.

Á árinu 2014 birtist jafnframt í fyrsta sinn þematengt sérhefti Íslenska þjóðfélagsins en stefnt er að fleiri slíkum sérheftum á næstu árum. Sérhefti ársins 2014 er helgað áhrifum fjármálakreppunnar haustið 2008 og birtast þar alls sex greinar um ýmsar hliðar og eftirmála hrunsins. Kolbeinn Stefánsson, sérfræðingur á Hagstofu Íslands, ritstýrði sérheftinu og eru honum færðar sérstakar þakkir fyrir ritstjórnarvinnuna.

Greinar *Íslenska þjóðfélagsins* birtast rafrænt um leið og þær eru tilbúnar og árgangurinn hefur verið prentaður í árslok. Greinarnar birtast á heimasíðu tímaritsins (www.thjodfelagid.is), í tímaritagrunni Directory of Open Access Journals (DOAJ) og í Google Scholar. Slík dreifing gerir

að verkum að greinarnar fara víða og margir lesa þær. Á þessari stundu hafa þær greinar sem mest eru sóttar verið skoðaðar liðlega 5000 sinnum og þess eru dæmi að grein hafi verið skoðuð í á annað hundrað skipti nokkrum dögum eftir rafræna birtingu.

Á árinu 2014 voru ritstjórar Íslenska þjóðfélagsins þrír, en Jón Gunnar Bernburg, prófessor í félagsfræði, bættist við hóp ritstjóra á árinu. Við upphaf nýs árs hættir Þóroddur Bjarnason jafnframt sem ritstjóri eftir sex ára starf.

Ingi Rúnar Eðvarðsson

Jón Gunnar Bernburg

Þóroddur Bjarnason